

Ekonomka Šichtařová: Klimatologové přivolávají dluhovou krizi

- CZ24 News | 4. srpna 2022

EU: Lidé v Evropě se čím dál víc bojí o osud ekonomiky - to ukazují statistiky. Tam, kde již došlo k výraznějšímu zvýšení úrokových sazeb, jim ještě navíc pomalu, ale jistě, začínají docházet úspory.

Stále častěji lidé nemají na to, aby se proti inflaci zabezpečili třeba tím, že si koupí nemovitost – poptávka po nemovitostech razantně klesá a kupci se dívají po nemovitostech menších. Ti, kteří nemovitost koupili v předešlých měsících, mnohdy začínají mít problém, jak nemovitost splatit, případně ho začnou mít, až jim skončí nízké fixace. Koupě nemovitosti v uplynulých letech byla velmi dobrým a „proinflačním“ nápadem a většina lidí tento svůj dobrý nápad dobře ustojí – přesto je tu i část těch, kteří celkem jistě své síly přecenili a podobně jako v roce 2008 se dostanou do problémů se splácením.

To vyplave na povrch až časem. Nějakou chvíli lze ještě splátky táhnout z úspor, dokud se nerozpustí zcela. Taky samozřejmě značná část lidí má fixaci, takže problémy přijdou, teprve až fixace vyprší. V USA před rokem 2008 bublala situace na trhu hypoték zhruba dva roky, než bouchla. V eurozóně se navíc zvyšují úrokové sazby spíš symbolicky. Ale zase současně s tím lidé už chudnou, protože jejich rostoucí mzdy nestíhají kompenzovat inflaci, což samo o sobě je ještě větším problémem než zvýšené úrokové sazby.

Nebudeme tedy chodit kolem horké kaše a řekněme si rovnou, že v Evropě hrozí možná tak do dvou let dluhová krize, a to na dvou frontách. Pozor, nezaměňovat s pojmem finanční krize, nezaměňovat s pojmem recese, nezaměňovat s pojmem pokles HDP. Dluhová krize je to, co jsme prožívali, když bankrotovalo Řecko. Zaprvé může jít o krizi hypoték, zadruhé může jít o krizi států. A řada bank v Evropě má stále určité problémy se svým kapitálem, prostě nejsou kapitálově z nejsilnějších.

Tím největším rozdílem mezi dobou před 10 lety a dnes je ovšem to, že před deseti lety si Evropská centrální banka (ECB) „mohla dovolit“ výrazně změkčit svou měnovou politiku, aby hasila nástup dluhové krize. To znamenalo, že mohla srazit své úrokové sazby k nule a zároveň mohla masivně dodávat na trhy levné peníze přes výkupy státních dluhopisů. To dnes není možné. Ba právě naopak. Eurozóna se potýká s téměř 9% tempem inflace a míří k tempu dvoucifernému.

Za této situace ECB musí minimálně naoko ukázat snahu o krocení inflace. Proto také již zvýšila své úrokové sazby o 50 bazických bodů. Mohlo by se zdát, že tím začne ECB trhům ukazovat přísnější tvář. Je to ale jinak.

Když ECB začátkem června oznámila, že plánuje poprvé po jedenácti letech úroky zvýšit, na trzích zavládlo napětí. Už o týden později musela ECB svolat neplánované mimořádné zasedání, aby reagovala na rychle zvyšující se rozdíly výpůjčních nákladů mezi italskými a německými dluhopisy. Jinými slovy, ačkoliv by cílem Evropské centrální banky mělo být krocení téměř 9% a stále rostoucí inflace, ve skutečnosti plní politické zadání a snaží se bránit bankrotu zemí na jihu eurozóny v čele s Itálií. Bohužel to ale dělá velmi hloupě – totiž dělá to pokračující monetizací státních dluhů. Tedy snaží se zabránit dluhové krizi přesně tím, co ji způsobuje.

A pozor, rozsah nákupů dluhopisů (neboli rozsah monetizace státních dluhů) bude prý neomezený. Přímo výsměchem racionalitě a pravdě pak je vyhlášení kritérií, která země musí splnit, aby jí ECB

monetizací jejich dluhů pomohla: Země musí dodržovat fiskální pravidla, musí u ní být absence závažných makroekonomických nerovnováh a fiskální udržitelnost.

Není to nic než facna do tváře realitě. Tato pravidla jsou pouhou irrelevantní slovní deklarací. Země, u které dochází k výraznému růstu výnosů státních dluhopisů, totiž VŽDY nedodržuje fiskální pravidla, vždy u ní dochází k závažným makroekonomickým nerovnováhám a vždy u ní dochází k fiskální neudržitelnosti – protože právě to je ten důvod, proč výnosy jejich dluhopisů rostou a země není schopna ufinancovat svůj chod. Vlastně se tak opět dočkáme tisku peněz neboli toho, co inflaci způsobuje.

A pokud vám ještě pořád není jasné, že ECB je škodná, půjdeme dál: ECB hlásí, že první klimatický test ukázal, že evropské banky podhodnocují klimatická rizika. Takže zatímco v eurozóně hrozí opakování klasické dluhové krize, ECB řeší zelenou politiku, která jí vůbec nepřísluší, a odvádí pozornost na to, jak jednotlivé banky třídí klienty podle údajné ekologičnosti jejich provozů. Prý většina bank z eurozóny nemá rámec pro modelování klimatických rizik a při poskytování úvěrů je nezohledňuje. (Samozřejmě, že nezohledňuje, váš stomatolog také při spravování chrupu nezohledňuje klimatická rizika, protože jeho práce nemá s touto agendou naprosto nic společného – stejně tak jako práce bank!)

ECB tedy v době hrozící dluhové krize tlačí banky do toho, aby své klienty hodnotily podle údajné „ekologičnosti“ jejich provozů, nikoliv podle schopnosti splácet úvěry. Úvěr dostane ten, kdo vysadí stromy, ne ten, kdo je schopen ho splatit. ECB a její ekologismus je tak jen a jen hrozbou pro komerční banky v Evropě.

Dnes je situace analogická, akorát mnohem extrémnější než v roce 2008: Snížení úrokových sazeb bylo mnohem větší než po pádu Dvojčat, zvýšení úrokových sazeb letos je také extrémnější než před finanční krizí 2008. Přehřátí nemovitostí je větší. A i kdyby centrální banky nezvyšovaly úrokové sazby, stejnou práci za ně udělá inflace – kvůli inflaci domácnosti chudnou, tedy se zhoršuje jejich platební schopnost. Tedy hrozí lavina neschopnosti splácení úvěrů a následných problémů bank. Kromě platební neschopnosti jednotlivých států tak navíc hrozí i finanční problémy jednotlivých bank.

A kdyby si snad někdo zkoušel myslet, že je to kvůli „neetickému jednání“ bank, tak jenom naskočil na vlnu americké brouka mandelinky. Pokud banky budou mít trable, budou je mít kvůli tomu, jak vlády během pandemie rozdávaly peníze za nicnedělání, centrální banky snižovaly úroky na nulu a tlachaly blbosti o zelené ekonomice.

AUTOR: Markéta Šichtařová